

Немачка влада потврдила је прошле недеље да њихова држава плаћа саветника председника Србије Јерга Хескенса. Европосланик и члан немачке Левице Мартин Гунтер у интервјуу за Н1 каже да је реч о "апсолутном скандалу" и да немачка левица тражи одговоре од владе по том питању.

"Апсолутни је скандал да немачка влада, преко једне од својих агенција, плаћа некога ко саветује – хајде да то тако назовемо – председника. Али председник Србије, колико ја добро знам, нема извршну функцију. Он није влада. Дакле, ако би требало да постоји нека формална веза са Србијом, она би требало да буде успостављена преко Владе, преко парламента или неке друге званичне институције", оценио је Гунтер.

Недавно истраживање магазина *Шпигела* и београдске редакције БИРН-а донело је

увид у интерне папире немачког Министарства економије. Хескенс заправо ради за Немачку организацију за међународну сарадњу (ГИЗ), која пак ради за немачку владу.

Званично, Хескенс је у Београду ангажован као „дугорочни саветник за управно партнерство Савезног министарства за економију и енергетику и српског Председништва“.

"Ово заиста показује да је скандалозно вршити утицај на овакав начин. Наравно да јесте, јер сви знају да је господин Вучић веома важна личност у Србији. Али радити то мимо званичних институција представља потпуни скандал. И желим да будем потпуно јасан: ја, моја странка и моје колеге у Бундестагу поставићемо врло озбиљна питања о овоме, јер ова ситуација захтева веома конкретне одговоре немачке владе", децидан је Гунтер.

Додао је да су пре неколико месеци поставили одређена питања, "на која нам је немачка влада одговорила да нема никаква званична сазнања о пројекту, његовом току или било чему с тим у вези".

"А сада се испоставља да имају директан уговор са председником, који се финансира државним новцем. Дакле, то је скандал и морамо добити озбиљне одговоре од владе о томе шта се заправо дешавало", наводи Гунтер.

Колико нам литијума стварно треба?

На констатацију да се цела прича односи на пројекат Јадар, односно пројекат експлоатације литијума, који је Рио Тинто обуставио, али се и даље не зна да ли је он у потпуности угашен, и питање какву поруку шаље што је Немачка на овакав начин укључена у пројекат експлоатације литијума у Србији, Гунтер каже да је Немачка, посебно због своје аутомобилске индустрије, кроз све досадашње владе подржавала аутомобилски сектор.

"Као што знате, у Немачкој се развила званична политика, према којој се очување радних места у аутомобилској индустрији остварује кроз такозвану зелену транзицију. Моја

странка се томе од почетка противила, јер смо сматрали да је то део немачког извозног модела који долази до свог краја. Када више од 90 одсто произведених аутомобила извозите на страна тржишта, уместо да их користе грађани ваше земље, потпуно сте зависни од тих спољних тржишта", оцењује Гунтер.

Поручује да је последњих година постало видљиво, нарочито после администрације америчког председника Доналда Трампа да "аутомобилска индустрија која готово у потпуности зависи од извоза вероватно није најбоље решење".

"Такође, тврдња да се радна места могу сачувати искључиво кроз зелену транзицију једноставно није тачна. Моја странка је увек говорила да Немачка мора развити другачији сектор мобилности, који ће бити много више усмерен, на пример, на јавни превоз, и то не само у Немачкој", навео је.

Додао је да "ако се говори о климатским променама, које су повезане са идејом зелене транзиције, види се да је управо сектор саобраћаја један од највећих емitera гасова са ефектом стаклене баште и да се емисије у том сектору практично нису смањиле током последње деценије".

"Зато морамо размишљати о другачијим концептима мобилности. А то значи и другачију индустријску производњу. Дубоко верујемо да је развој нове индустрије мобилности, уместо ослањања искључиво на аутомобилску индустрију, прави начин да се очувају радна места - како у Немачкој, тако и у другим земљама. То би уједно значило и мању зависност од сировина, без обзира одакле долазе. То би вероватно дало и другачији одговор на питање да ли су пројекти попут Јадра заиста неопходни, јер их, искрено говорећи, треба преиспитати - не само из друштвених разлога, већ и због њиховог утицаја на животну средину", сматра Гунтер.

Истиче да је веома важно да се у Немачкој, ЕУ, "али вероватно и у Србији, мора отворити расправа о томе за шта су нам заправо потребне ове сировине".

"Постоје, на пример, студије о другим сировинама које се такође доводе у везу са зеленом транзицијом, али које се у стварности користе само у малом проценту за зелену транзицију. Оне се, рецимо, користе за војне потребе или за дигитализацију. Широм

света развија се вештачка интелигенција, која захтева велики број нових постројења, батерија и слично. Дакле, морамо бити потпуно свесни да се не ради само о зеленој транзицији када говоримо о литијуму. Потребна нам је озбиљна расправа о томе где наша друштва заиста желе да користе ове ресурсе", каже европосланик.

Додаје и да треба озбиљно размишљати о рециклажи.

"Зашто стално размишљамо само о новој експлоатацији? Већ сада постоји огромна количина литијума у нашим привредама. Зашто најпре не искористимо оно што већ имамо", пита он.

Каже и да је прилично сигуран да би, после једне озбиљне расправе, "закључили да су нам потребне знатно мање количине (литијума), него што се данас претпоставља".

На питање да прокоментарише честе поруке српских власти да и Немачка производи литијум и колико је то тачно, Гунтер наводи да, колико му је познато, постоје само неки мањи пилот-пројекти којима се то испитује.

"Али, свакако је тачно да у Европској унији постоје налазишта литијума која се могу експлоатисати. И искрено говорећи, а није ми лако да то кажем као немачком политичару, ја сам за то да се литијум експлоатише унутар Европске уније, укључујући и Немачку. Зато што знам да ће се то радити по највишим социјалним, еколошким и демократским стандардима, уз највиши ниво учешћа јавности", оцењује он.

Додаје да не може да гарантује да ће исти стандарди важити за пројекте изван Европске уније, "јер познајем своју земљу, познајем Европску унију и начин на који често делују ван својих граница".

"Зашто морамо ићи у Јадар, који представља изузетно осетљиво подручје са становишта заштите животне средине", наводи Гунтер.

Каже и да на основу примера из Португала или из других делова света, попут литијумског троугла у Аргентини, видимо шта се догађа када се експлоатација не спроводи по највишим могућим еколошким и социјалним стандардима.

Подршка цивилном друштву у Србији

На питање како гледа на све оно што се друштвено, политички и економски дешава у Србији, имајући у виду извештаје Европског парламента, али и Европске комисије, од којих је последњих неколико било веома критично, Гунтер изражава дубоку солидарност са цивилним друштвом које се бори против корупције, за слободу говора и за слободно новинарство.

"Солидарност значи да ћемо ми, као посланичка група Левице у Европском парламенту, учинити све што можемо да подржимо људе на терену. Не желим превише да говорим о томе шта се дешава у Европској унији. Наравно, Европска унија има високе стандарде, или барем настоји да их има, када је реч о спречавању корупције и сличним питањима. То су уједно и стандарди које Европска унија поставља пред државе кандидате. Али, грађани Србије одлучују да ли желе да буду део Европске уније и да ли желе да прихвате те стандарде", оцењује он.

Истиче и да је задатак њега и његових колега да када уоче утицај немачке владе или званичника ЕУ, "наш задатак као леве опозиције у Европској унији, али и у Немачкој, јесте да се суочимо са немачком владом или Европском комисијом и питамо: 'Шта ви заправо радите тамо?'"

"Поново видимо двоструке стандарде. Шта заиста радите тамо и зауставите то уколико није у складу са демократским принципима, већ само још једном следите економске интересе појединих европских компанија. То је, рекао бих, наш задатак. Зато сам и лично овде - да разговарам са људима", поручио је Гунтер.

(Н1)